

Mohamed Ajouaou

Doe het Samen, juni 1999

Ramadan, deel 1

Ramadan is in Nederland inmiddels bekender geworden dan de moslims zelf. Op school en op werkplekken valt de gedragsverandering van mensen met een islamitische achtergrond op. Overdag wordt er niet gegeten en niet gedronken. Al snel krijgt men het door: het is Ramadan, de islamitische vastenmaand. Wie het niet tijdens de Ramadan zelf doorkrijgt, zal dat aan het eind van deze maand merken. Dan is het Suikerfeest. Scholieren en ook moslim-werknemers krijgen over het algemeen vrij. Suikerfeest roept de associatie op van genieten van lekker eten en drinken. Ramadan komt ook steeds meer op de voorpagina's van de Nederlandse kranten. Daarin wordt verwezen naar de gebeurtenissen die tijdens deze maand in sommige islamitische landen plaatsvinden. Meestal gaat het over de gewelddadige acties van moslim extremisten.

Bij Ramadan denkt men dus aan drie dingen. Overdag 'collectieve uitputting', 's avonds en aan het eind van Ramadan lekker eten en drinken. Er wordt zelfs meer gegeten dan in andere maanden. En diegenen die de kranten lezen, zullen gauw denken aan het geweld dat in deze maand op sommige plaatsen plaatsvindt.

Toch heeft het vasten tijdens Ramadan, als één van de Goddelijke geboden, een veel diepere religieuze en spirituele betekenis. In Ramadan gaat het in wezen helemaal niet om het ophouden met of genieten van eten en drinken. In deze bijdrage zal ik enkele aspecten van de diepere betekenis van Ramadan proberen weer te geven.

Waarom moeten moslims tijdens Ramadan vasten en niet in andere maanden van het jaar? De heiligheid van deze maand ligt in het feit dat de Koran als geheel, volgens de exegese, in deze periode is nedergedaald naar de 'laagste hemel', en daarna over een periode van 23 jaar aan de profeet Mohammed in details geopenbaard. Dat gebeurde in de heiligste nacht van Ramadan, namelijk *Lailat al-qadr*. Alhoewel deze nacht niet is vastgesteld, wordt er in de traditie van uitgegaan dat het om de zevenentwintigste nacht gaat. Om deze reden wordt Ramadan de 'Maand van de Koran' genoemd. De moslim moet in deze periode zoveel mogelijk van de Koran uit het hoofd leren, zo niet zoveel mogelijk lezen. Het vasten zal de gelovige deze opdracht helpen uitvoeren. Het einddoel is dat de moslim meer inhoud geeft aan zijn onderwerping aan God (islam betekent o.a. onderwerping¹ aan God), dat wil zeggen: leven conform de gedrags- en leefregels en voorschriften² die God heeft bepaald.

Bij sporten worden de beste lichamelijke prestaties geleverd wanneer de maag leeg is. Men kan zich beter bewegen, zich beter concentreren enzovoort. Zo is dat ook bij de geest. Het vasten zou de moslim helpen om zijn geest vetter te maken en hem tot hogere geestelijke niveaus te

---

¹ In de theoretische inleiding stel ik juist dat ik de islam niet als onderwerping beschouw in algemene zin. Onderwerping moet hier als eerbied en dankbaarheid, of zoals hieronder staat: 'God dienen' worden gezien. Zie de notitie over de salat.

² Ik vermoed dat ik hier (leven conform de voorschriften) meer aan het beschrijven was hoe de Ramadan invulling werd gegeven dan dat het een eigen normatief standpunt is. Voor zover dat laatste wel het geval is, dan is ben ik in de loop van de tijd duidelijk anders hierover gaan denken, dat wil zeggen over de begrippen leefregels en voorschriften. Zie de theoretische inleiding.

brengen. Het vasten, d.w.z. het ophouden te eten en te drinken, heeft in de islam geen nut wanneer dat niet gepaard gaat met een totale zuivering van het innerlijke, ofwel van het hart. Ook in het oude testament worden zulke religieuze rituelen niet door Godgeaccepteerd wanneer ze niet tot een geestelijke reiniging van alles wat tegen Gods wet en wil is leiden. Zo staat in Jesaja: *"Waarom brengt u Mij offers als u toch geen berouw hebt over uw zonden? (..). Uw heilige vieringen van de nieuwe maan en de sabbat en uw speciale vastendagen, ja, al uw bijeenkomsten zijn huichelachtige vertoningen! (..) Was u! Wees rein Laat ik niet langer zien dat u slechte dingen doet. Leer goed te doen"* (Jesaja 1, 11-17). Het gaat dus niet om het vertoon, maar om het resultaat.

Door het vasten, dient de moslim de waarde van voedsel goed in te schatten. Doordat de mens kan eten en drinken wanneer hij/zij wil, verliest het voedsel zijn eigenlijke waarde. En dat is ook het geval bij andere materiële en immateriële (verstand, zintuigen enz) bezittingen. Men ziet die als vanzelfsprekend en vergeet dat het om weldaden, Godsgeschenken gaat. Men vergeet, bijvoorbeeld, dat er zoveel hongerigen op deze aarde zijn. Het vasten dient om de moslim aan Gods genade en aan de solidariteit met de medemens te doen denken. Wanneer de moslim wel mag eten en drinken, dan dient hij aan zijn medemensen te denken en God te danken. God danken houdt in dat je als moslim inhoud geeft aan je onderwerping aan God zoals ik het hierboven heb omschreven. En daar gaat het om, volgens het islamitische geloof, bij alles wat een moslim doet of laat: God dienen. *"Ik heb de mensen en de djinn slechts geschapen om Mij te dienen"* staat in de Koran (soera 51:56).

Het vasten tijdens Ramadan is chronologisch gezien, de vierde zuil van de islam. Het werd verplicht in Medina in het jaar 1 van de islamitische jaartelling. Naast het verplichte vasten tijden Ramadan zijn er ook ander gelegenheden waarin het vasten wordt aanbevolen. Maandag, donderdag, en op speciale dagen van de maanden vóór en na de Ramadan zijn zulke gelegenheden.

Ramadan wordt afgesloten met een 'Eid' (‘id). Dat is het religieuze feest dat in het Nederlands met Suikerfeest wordt aangeduid. Dit is naast het 'offerfeest', twee maanden en tien dagen later, het allerbelangrijkste islamitische feest. Moslims feliciteren elkaar, bezoeken elkaar en kopen cadeautjes voor de kinderen. Ook u, beste lezer, als u niet islamiet bent en aanraking komt met moslims, kunt u hem/haar bij deze gelegenheid feliciteren. Dat zullen ze heel hoog waarderen.

© Op dit artikel rust copyright.